

Синя книжечка

Стефаник Василь Семенович

Отой Антін, що онде п'яний викрикує на толоці, буз все якийсь нещасливий. Все йшло йому з рук, а ніщо в руки. Купить корову, та й здохне, купить свиню, та й решетину дістане. За кожний раз отак.

Але як умерла йому жінка, а за нею і два хлопці, та й Антін як не той став. Пив, а пив, а пив; пропив букату поля, пропив город, а тепер хату продав. Продав хату, взяв собі від вїйта синю книжку службову та й має йти десь найматися, служби собі шукати.

Сидить отам п'яний та й рахує, аби село чуло, кому продав поле, кому город, а кому хату.

— Продав — та й авус! Не моє — та й решта! Не мо-о-є! Ей, коби дід мій та підвіси із гроба! Моспане, штири воли як слимузи, двацїть штири морги поля, хати на ціле село! Все мав. А онука, адї!

Показував селові синю книжечку.

— Ой, п'ю та ще буду. За своє п'ю, ніхто до того рихту не має. А він мені каже: мой, грунт прїсцев-єс! Печетку прибиває та й картає! Е, я ще не таких вітів видїв.

Аби тобі так умирати легко, як мені гезди легко!

Йду я з хати, геть цалком вже вїходжу, та й поцілував-сми порїг, та й їду. Не моє — та й решта! Бий, як пса від чужої хати! Можна — проши. Було моє, а тепер чуже. Вїходжу надвїр, а лїс шумить, словами говорить: верниси, Антоне, до хати, верниси, мой!

Антін б'ється обидвома кулаками в груди, аж гомїн селом їде.

— Знаєте, туск такий прїшов, що раз туск! Входжу назад до хати. Посидїв, посидїв, та й вїходжу — не моє, що маю казати, коли не моє...

Аби так моїм ворогам конати, як мені було із свої хати вїступати!

Вїходжу я надвїр та й ні, таки обмарило. Дзелений мох на хатї, треба би її пошивати. Камїнь, вода — не я тебе буду, небого, пошивати. Камїнь,— аби камїнь, та й розпук би си із желю!

Антін по цїм словї гатить руками у землю, як у камїнь.

— Сїв я на приспу. Ще небїжка мастила, а я глину тачками возив. Лїш хочу встати, а приспа не пускає, ступаю — не пускає. А мені жель, не жель, ні! Але таки гину... Сїджу я та реву, так реву, якби з ні хто паси дер. Люди ззираютьси на покаянїє.

Адї, отам коло ворїт та піп процї казав. Увесь мир плакав. Порєдна, каже, жона була, працювала...

Перевертайтеси в гробї, небожета, бо-м лайдак. Про-пив-вм усе що до нитки. І полотно пропив.

Чуєш, Маріє, та й ти, Васильку, та й ти, Юрчику, тепер дедя ' ме у рантухових сорочках ходити та жидам води доносявати...

Антін тепер показує на війтову хату.

— Але вітиха — добра жінка. Вінесла ми хліб на дорогу, аби віт не видів. Най пан бог твоїм дітем годить, де си поступ'ють. Най вам бог усім дає ліпше, як мені...

На який гатунок я маю на чужі приспі сидіти? Іду. Лиш поступив-єм си, а вікна в плач. Заплакали, як маленькі діти. Ліс їм наповідає, а вони сльозу за сльозов просікають. Заплакала за мнов хата. Як дитина за ма-мов — так заплакала.

Обтер-єм полов вікна, аби за мнов не плакали, бо дурно, та й віступив-єм цалком.

Ой легко, як каміня гризти. Темний світ навперед мене...

Антін обводить рукою довкола себе.

— Є ще гезди гроші, але буду пити. З нашими людьми нап'юси, з ними пустю. Най знають, як із села-м ві-ходив.

Аді, в пазусі маю синю книжечку. Оце моя хата, і моє поле, і мої городи. Іду собі з нев на край світа! Книжечка від цісаря, усюда маю двері втворені. Усюда. І по панах, і по жидах, і по всекі вірі!

Постійна адреса: http://ukrlit.org/stefanyk_vasyl_semenovych/synia_knyzhechka